

neumne, jaz bom pa vse drugače stvoril,
ne bom se dal stari baburi za nos vo-
diti, ako skuša se mene, jaz jej bodem
vže pokazal, po čem je naša stara slavnina
i Komarjeva mast. — "

Tema se stvari i Kovač se na-
pati proti gradu. Lacen je bil i treba je
bilo večeljati. Skuba si tudi ta, kako
njegova Kovačica prejnjje večer, juhe.
Ja jej da skledico juhe mirnim srcem,
a babura jo zopet izpušti misleča, da
bode tudi tega, enako unima dvema, ope-
harila. Kovač pa zdaj, ne da bi čepinje
pobiral, vzame palico svojo velikansko ter
babo tako ndriska, da se kmalu na pol miru
na tla zvrne. Kovač pa gre na door i čisto
razkole tam raščočo lipo i baba vmes vsta
ne, da jo lipo skup stime. Babo je bole-
lo in jo tako cvilila i sezvijala, da je
ves grad tresel. izpulila je lipo i jo obesa-
la v svoje podzemeljske kraljestvo. Kovač
je namreč čarovnica. Koder je bežal
se je vse poznalo, ker vlekla je lipo
za saboj. Ti trije junaki pa greto po
sledu ga- njo misleci jo dobiti i umo-
riti; pridejo do neke jame v gozdu
v Rojo pa niso mogli; zategadelj
so se vrnili na svoj dom. — Od tih
mal v gradu nij več strasilo.

A. Gobec.

Xepiciano (povesti vse, rajni del umetnosti)

Narodno blago,

II

vzeto iz „domaćih vaj“ (časopis,
pisa, izhajajočega v Alojziscu)
dosedaj se nečisneno.

Zbral

Javorin Petelin

V.

reg. M. F.

X 1. Od smrti.

1. dod. B 6

Človek, ki živiš na sveti,
Kakor da bi ne bi imel umreti,
Poglej! - tako je tvoje življenje,
Kakor kaplja gor na veji:
Najhen veterič le potegne,
Kaplja dol na zemljo cepne.

Boj, ki eno bolezen pošlje,
Vrže te v mrtvaško posteljo,
Tukaj imas zdaj ležati,
Sam sebi nič pomagati.

Pridejo prijatelji k tebi,
Da bi ti kaj pomagali;
^{nič ne bodo ti pomagali}
Sam pomagaj si, če moreš.

Pridejo prijatli drugi,
Lezal boš v mrtvaški drugi,
Atzali bodo te na ramo
Pa te nesli v črno jamo.

Zvoni bodo ti zvonili,
Zlata pa za te molili;
Zvoni bodo utihnili
Zlata na te pozabili.

Kaj pa še le potlej pride? —
Čvi pridejo v tvoje glide.
Tam se bodo zaredili,
Glide tvoje razdelili.

Kje je sedaj tvoje stinanje,
Ki s' bil oferten, prevzetan? Karbonarij?

2. Pesem od Lizabone.

(Stara Kranjska pesen.)

Hakšen strah cel svet spreha,
Kadar Bog se razsrdi!
Luje Razmi nam ven daja,
Z nami rajtengo drži.
Kato prepreso Razmiye,
Toda človek ne spozna;
K pokori napeljuje,
Enim tudi časa dá.
Nijso vseh jeklena srca,
Kjer se zemlja vzdiguje;
Pusti žalost v svoja prsa,
Vodi, Kedo gospoduje;
Trdno skleni poboljšanje,
Dakler ura je i čas;
Nidisi boje maščevanje,
Kako gná končati nas.
Zdaj poglejte Lizabono,
Melto, ki mu para ni;
Ozabjano Kraljevo Krono,
Zdaj podvota tam leži.
Bog kako ana obiskati,
Kdor pred grehom ne beži;
Kdor noče njeza spoznati,
Vselej pregrešno živi.
Perkoe, hiše i gidovi.
Lo se tam prosipali;
Turni i lepi gradovi
Lo pokriti z goobljami.

3
Hakšen strah i trepetanje,
Je gnac tam videti blo.
Hakšno tarnanje, jokanje,
Se je tam kaj stisalo.

Kar tu zemlja nij požrta,
Je pa ogenj potkončal;
Če se hiša nij podrta,
Jo je veter razdejal.
Tudi moje grozovito,
Od vikarja vzdigneno,
Je potujilo srdito
Mnogo tri neusmiljeno.

Zdravi i poprej veseli
So podrti pod zemljo.
Prop gospa, gospodje beli
Konec pod kamnjem zemljo.
Bogatime kupi zlati
Nijso nič pomagali,
Moral je živenje dati,
V svoji Krovi se kopati.

Deti na maternih prsich
Jno drugo poleg nje;
Vse breče v svojih srch,
Predno večnost gledat gre.
Ogenj, veter i nesreče,
Njoj i strah po vseh kotih -
Lizabone dno razmeče
Po vseh krajih i platih.

4
Tukaj oče svoje dete
Vidi v krvi plavati;
Tam gospa pa svoje dekle
Sliši v ognju jakati.
Boj tako nado sebi bliza,
Vsi krat prošje dan stradan;
Moč pokazuje i poniža
Gore, turne v prah dooban.
A. K. (collar)

6384

X Smrt. *smrt*

V tej noči mi' dvanaajsti
Milo kliče glas gospoda:
"Al' doma si dekle mlada?"
Smrt na duri vže trkaja."
"Ladnja voljo bom stvarila,
Ja acet bodem zapustila;
Jaz ne bom živela več,
Moja leta so gđaj proč!"
Vsi ljudje so mi odprovdvali,
Doktorja mi trost dajali;
Trost pa me pomaga več,
Moje ure so gđaj proč.
Ne utegnem se muditi,
Mamei za vse zabvaliti.
Smrt zamahne s kosó,
Moja duša gre g' njo.

5
Tud' na pare me zavrnujte,
Krucifiks mi v roka dajte,
Vsaki naj me z vodo kršči,
Naj Boga za dušo prošji.
Purgarji ino vsi drugi,
Jaz vam v metvaškej trugi
Ldaj podam vsim koto,
Predno grem v črno zemljó.
Bratci vi ino sestrice!

Trgali smo okup svetlice;
Ldaj pa jih ne bomo več,
Smrt me je ločila proč!
Mati milo so zapčili,
Ker so me prano ljubili: " "
"Oj, preljuba moja hči,
Neina luč naj ti goi!"
F. M.

X 4. Svatba knj. 811-16

Oj, dekle, kje si doma?
Ker te nobeden ne posná.
"Jaz sem pa listitam doma,
Kjer teče voda ot jezera."
Ladnar se jaz oženil bom,
Na svatbo te povabil bom.
"Na svatbo tvojo me ne bš,
Ker svatba tvoja čudna bš."

6
Ko tebe v prvo kličejo,
Meni zdravnika peljejo.
Ko tebe v drugo kličejo,
Mene na pare devljejo.
Ko tebe v cerkev peljejo,
Mene R. pogrebu mesejo.
Ko tebi govdi godejo,
Meni zvonovi projejo.
Ko tebi svatje plešejo,
Pogrebi me kar rasipajo.

A. K.

8682-

Vodovodova

X. ~~P~~ Lesem iz kosa.

Od tudi dobre me
Od škornja sem doma;
Iz majhine kočure,
Tri okna imá.

Maj atej, ranjki oče
So bli pa simerman,
So delali bajte, kočé
Raskim farmranom.

Pornajo ^{me} somaceka,
Mi radi daje vinčeka;
Ju z vinčkom se porivim,
Ljudem zapojem vrim.

7
Edujše so me upravali:
"Kje pesnice dosti?
Kje imáš take sole,
Da se jih naučiš?"

"Doma imam raztrogan kos,
"H' nij vreden se en počen groš;
Ja notri imam pesnice,
Ki so tak' lepo gložene."

Prim. št. 224

A. Z.

~~P~~ X. Od smarskega solmarštra.
Smarski solmaršter je tako govoril:
"Kdo me bo v žalosti zdaj pogovoril?
Imel sem sineka, pa sem ga zgubil,
Reveni soldaški stan, ta mi ga je
umoril."

Mene sovražniki to so storili,
S krukha v soldaški stan so ^{me} pahnili.
Tam je pri muzki bil, lepo muziral,
Pa je soč v pruh bil, se je ferdarbal.

Glak' lepo so se mu orglje glasile,
Edaj bodo roke te v grobu troknile.

ⁱⁿ Z. mojih očij prišesejo solrice,
Ko na njegove pomislím rovice.
Francelj dvaindvajset let bil je v mladosti,
Anka pa sedemnajst let; to nij bilo dosti.
Boj X. ki daje večno luč, gubi najfrancelj,
Tebi pa, hči moja, večni ta francelj.

Jaz pa jenga konjca imam,
Z njim se vozim vsak dan,
Se vozim skoli
Po ravnemu polju, (prav za prav: ravnem.)

Nazaj pa le sam prikažlam.

N. Ta pesen je vže v mojej
zbirki, pod naslovom: Samec,
a nekaj različna.

Matej Sitar.

V.

X S. V petih vrstah vina.

6097

Kelnarca je na pragu stala,
In se s kluččki igrala,
Jurala, bahala,
In trojno vince točl.

Ta prvi je po groši,
Ga pijejo ta boljši,
Ta boljši, ta boljši,
Ki dnarce imajo.

Ta drugi je po dvojaci,
Ga pijejo beraci,
Beraci, beraci,
Ki dnarca nijmajo.

Ta tretji je po petici,
Ga pijejo fantiči,
fantiči, sekliči,
Ki se tam spoznavajo.

Ta četrti je pa po svangarci,
Ga pijejo vsi vandrovci,
Vsi vandrovci, v. v.
Ki po sveta vandrajo.

10

Ta peti je po denarji,
Ga pijejo lončarji,
Lončarji, lončarji,
Ki lonce delajo.

Matej Sitar.

V.

X J. Od sekleta, dom zapustivskega.
"Oj, ti dekle, kje si ti doma? ^{puca}
"Ker te nobeden ne pozna?"

811-16

"Jaz sem pa tisti tam doma
"Kjer bistra voda ven curja!
Vsem bom pobrala, kar imam,
Potlej pa te pojdem kam drugam,
Na to gorco zeleno, visoko,
V leto' puščavo zeleno."

"Kaj boš tam gori delala?"
"Čisto pokora bom delala,
Bela ceste bom gledala,
Tam kjer moj gubi Jezus gre,
Je s težkim križem obložen,
S to novo krono je gleden,
Zdaj pa preje vedela me bom,
Da v crno, zelenjo djana bom."

Matej Sitar.

V.

X. V angeljskem kruhu i v nebesih
Pojte, pojte drobne ptice,
Prejente vse meglice,
Da bo sijalo solnce
Na moje drobno srce,
Drobne ptice vže pojéjo,
Božu hvalo, čast dajejo,
Da vse gnade i dani,
Ktere grešnikom deli.
Nobena rosa nij brez duha,
Nobena duša ne živi brez kruha,
Brez kruha angeljskega,
Brez pravega, živega Boga.
Grešnik, delaj zdaj pokoro,
Dokler imas čas i voljo,
Glej, da pravo pokoro storiš,
Da svoje duše ne izgubiš.
Ako bomo to storili,
Bomo gotovo zadobili
Jam nebesa, srečni kraj,
Kjer bomo živeli vekomaj.
Gor bomo na vesno rase,
Prepevali angeljske glase,
Gor bomo častili Bogaz
Iz vsega svojega srd.

Matej Sitar v.

12
106
6174

X. Od Kmetiča. [dod. II. 211]
Vsaki Kmetič lahko zveličan bi bil,
Da si le ob nedeljah tolikdaj ne grešil.
V cerkev le pride, za vratmi stoji,
Se andoht ne mine, vže v krovo leti.
Tam pije, tam župa, stovarski kvanta,
Al' žena solzice preliva doma.
Žena grosi, ker nijma soli,
Jo kupi le dva funta, ker nijma zoti.
Ta Kmetič nakupi železa, blaga,
Se v daljne dežele na rajžo prodá.
Al' voz se mu zvrne i v grabnu lesi,
Ker težko vzdiguje, ga hrbet boli,
Pa vendar se smoja, ker dinarce dobi.
Iz rajže le pride ves stegan i bos,
Al' žena ga upraša, večerjal kaj boš.
Včerjo t' bom dala, da ničoj se prejši,
Iz posteljs postlala, da sladko zaspiš.
Ta Kmetič se vbeže, prav sladko zaspi,
Pa zjutraj ga zgodaj petelin vzbudi.
Ta Kmetič ustane i klopče poro,
Da seje travo, susejo seno.
Ta Kmetič, ta Kmetič dober gospodar
Iz vsakega beraca pripravjen ima dar.

14.
Ta kmetič, ta kmetič, od vseh zamicaoan,
Po smrti v nebesih gospod bo imenovan.

Matej Sitar
V.

6277

X 12. Tolazba. pob.

Kaj je tebi Krščanska duša,
Ker si tolikanj žalostna?

Ali večnost prenišoluješ,
Ali se rajtence bojiš?

"Kaj b' se rajtence ne bala,
Čl' nijsem nič pripravljena;

Štem presvetim zakramentom
Nijsem nič pripravljena.

Kaj se boš ti duša bala,
Kaj Marija na stran stoji,

Tam pred božjim ta sodnikom,
Prosi za vse grešnike.

Matej Sitar
V.

X 13. "Smrt ne izbira,
Se pobira?" Ure glas. pob.

Prve ure glas

Opominja nas:

"Daš je zveličanski čas.*)

En gospod je, ena vera,

*) Prve tri vrstne se pozneje ponavljajo.

15
Ktera nam nebo odpira.

Ona nas nosi,

Kako se časti

En Bog, stvarnik vseh reči.

Druge ure glas. itd.

Dve zapovdi sti' ljubezni,

Da ostedeš večnem' brezni:

Ljubi prav Boga,

Svoj bližnjega,

Ljubi tud' sovražnika.

Treje ure glas. itd.

Tri osebe so v Trojici,

En Bog pa je le v resnici;

Se nikar ne boj,

Nj sirotej' mij,

Ker je Bog prijatelj' tvoj.

Štirte ure glas. itd.

Štiri evangele imamo;

Štiri' poslednje reči znamo,

"Kdor se njih boji, —

Sveti Duh govori, —

Nikdar greha ne stori."

Pet ure glas. itd.

Pet zapovdi je cerkev dala,

Da v nebo bi nas peljala,

Pet je svetih ran

V katerih si Kristijan

Z rečnjo krvijo opran.

16
Šeste ure glas itd.
Šestkrat Jezus kri preliva,
Grešnik! tvoje grehe 'gmiva.

'Tebe adrešit',
Kotel kri preliti,
Se na križi dal amoriti.

Šedme ure glas itd.
Šedem žalost je Marije,
Ki pot križem solze lije,
Kjer njen sin razpet
Mora strašno umret
Ter slovo ot nje vpet.

Osme ure glas itd.
Vsem zveličanskih čednost
Da Kristjani pravo vrednost,
Koje Jezus sam
Je apostelnom
In govoril tudi nam.

Devete ure glas itd.
Tam devet bo korov pels
Angeljev Bogu veselo,
Tudi isti vsi
Bodo z angelji
V komaj prepevali.

17
Desete ure glas itd.
Deset zapovedi sveta
Nam nebeski raj obeta,
Kdor to vse stori,
Kar nas Bog učí,
Včasno se tam veseli.

Jednajste ure & glas itd.
Jednajst tisoč d'vic je bilo
Kri za Jezusa prelilo.
Zdaj pa z Jezusom,
Svojim ženinom,
Včasne pesni pojeto.

Dvanajste ure glas itd.
Ur dvanajst je le nasteti
V teh za večnost je skrbeti.
Ko bo umreti nam,
Pridi Jezus nam
In Marija z Jožefom.

14. " Smrt ne izbira,
Le pobira."

O moj Kristjan, 6358
Današnji dan,
Jedno pesen pojemo
Od jedne mlade deklice,
Ki tukaj mrtva je.

Pred trinajstimi dnevi 18
je še zdrava bila,
Nobeden mislil nij tega;
Al' Bog vže hoče tako imet,
Da morala je umret!

Mislila je v zakon stopiti
Ter si veselje narediti;
Pa prišla je pošta od Boga,
Prešla iz tega je sveta.
Muzikontarji jo spremljajo,
Svatje jo pa neso; jo pa neso
So mislili nje svatje bit!
Zdaj so pogrebu vsi.

Od očeta vzela bi slovo,
Ko bi mogla vzdigniti gor roko;
Vzela ga bom pa slovo od vas,
Ker je možel moj obraz.

Tantje inoj deklice,
Naj manoj še spreglajte,
'Da človek res nij nič na svet,
Ker prav je mladit let.

Matej Sitar.
V

^{nap} 15. Vinški brat. 19
Oj vinček moj, oj vinček moj,
Ti si moj jaz sem tvoj;
Vince bom zmirom pil, 6006
Dokler bom živ.
Kadar umrol bom,
Vince več pil ne bom;
Truplo denite v grob,
Pokal na grob.
Kdor Kolj bo mimo sel,
Vsak bo lahko spoznal;
To je bil vinški brat,
Ki pil ga je rad.
Matej Sitar V.

X 15. O preganjanju tičici.
Jager prijuga, 1257
Kaj mi pomaga,
Tička naprot' letim, ustrelil me bo.
Ustrelil me bo

Tička skakljala,
Mlade izpeljala,
Mlade izpeljala, prepevat jih uči.
Prepevat jih uči
Tička premila,
Kaj sem ti strila,
Vsaj sem prepevala iz cele moči.
Tička vzletela,
Na javor se vsela,
Oj hladna je senčica javorjeva,

Tička se vsela vzletela, 20
Na oken se vsela,
Gori vstan' ljub' Kristijan, vsaj je vze
dan.

Matej Sitar. V.

X. Pomladna voj.

Guba pomlad je zelena, 6872
Prav lepo je razcvetena;
Ko se pomlad razcveti,
Veliko žalost fantom stric!
Ko se pomlad razcvetuje,
Zalim fantom zapovéduje;
Prišel je zdaj zadnji čas,
Ker nas kliče vojskini glas.

Bobni bodo ropotali,
Ko nam bodo zapovédali;
Oj takrat, preljub maj dom,
Kje se na te z mislil bom.

Oj prestrašna roka bela,
Kje me bodeš ti zadela?
Al' bo srečna moja smrt?
Al' na veke bom zabrt?

Neč, mater se objamem,
En od njih slovo uzamem,
Je od bratov, od sestro,
Z Bogom! moja glava vsa!
Ant. Koblar.

X. Pesem o' stajarske trambice.
(M. To pesem je vzeta iz starega spiska
o' 1839. leta.)

6872
dod. B. 33

Nj strahno je zdaj na sveti,
Kaj dočakali smo tu!
Nam ne bo nič več živeti,
Oj usmili se Bogu!
Vse težave imo buge mi pošilja vseni Bog,
Nam pošilja večni Bog,
Zdajle jedne, zdaj pa druge.
Reši, reši nas nadlog!

Argina vojska se nam bliža,
Da se take nij bilo!
Srečen je, kdor se odkriža,
Ker bo to zelo hudo!
Srečen komur nij skrbeti,
Da bi vojske se kaj bal.
Marsikteri je na sveti,
Ki se v smrt je zdaj prodal.

Nekaj let je vse minilo,
Kar letéga nij bilo;
Da tako bi se godilo:
Vse prestati smrt strahno!
Zdaj se morajo podati,
V mesnico tja gredo.
Zdaj je treba se jokati
Neč, materi zelo.

Spomladna voj. La pesem o' stajarske trambice, ki je vzeta iz starega spiska o' 1839. leta.

22

Vse soldat bo moglo biti,
Maj so fantje al' močje;
Al' kako se je ločiti od stranke od žene,
Od otrok in od žene,
Ker bi moral zapustiti
Otrociče in ženo.
"Vse!" stisal boče vpiti,
"Kdo nam kruhek dajal bo."
Nj srce se bo topilo,
Kadar zmislím se na vas:
Zdaj jokali boste milo,
Kadar jaz bom šel od vas.
Zena hriba! te objamem
Morebiti zadnjikrat,
In slovo od tebe vzamem,
Lé bom šel na veko spaj.
Zena draga! Bog te vari!
Otrociče ti zročim.
Bog naj onj nije gospodar,
Ker je jaz zdaj zapustim.
Nj prišli so čaši moji!
Pomagati si ne sem.
Da se vidim roki tvoji,
Upati premalo sem.
Zena vpije: Bog se smili!
Oh, jaz zapuščená stvar!
Kam se bom obrnil;
Ko prusti nas gospodar?

23

Otrociči ljubi, beli!
Kaj bomo počeli zdaj?
Bomo kruhek kje imeli?
Kdo skobel za nas bo Raj?
Mati jaka: moj sin ljubi!
Skrbno sem dojila te,
Ko držim se v dve gubi,
Zapustilo relo me še.
Trudno sem izredila,
Za plačilo Raj dobom?
Mar sem to si zaslužila,
Da te vid'la več ne bom?
Vše stoka: Raj dočakal sem na si
Sem na svoje stare dni?
Da bom solze zdaj pretakal,
Solze grenke iz oči?
Če zastoj se nijsmo bali,
Da pros bo vojaka ta prava.
Verno zemljo me bjo djali,
Predno pojdes ti od tod.
Oj, kak žalostno jótanje
Po deželah se goví
Ker je zdaj slobojemanje
Prevnih, nesrečnih ljudi!
Starši so sinu izgubili,
Kdo pa zanje delal bo?
Skrbno so ga izredili,
Da cesarju služil bo.

Dragi brat ino sestrica! 24

Ki ostaneš doma,
Moja tukaj je desnica,
Naj objame se tvoj oča.
Ja od vas prijatli mili!
Stzamem tudi zdaj slovo.
Čas je, da bi se ločili,
Ker jaz moram na vojako.

X 18. Malnar i smrt.

Hoji, stoji tam malen nov,
So malna hodi malnar mlad,
Sprelepo žvižga i poje,
Le lepše piska na pero.

562

V mlin pa pride grenka smrt:

"Oj malnar, kaj si tak vesel?"
"Lakaj bi jaz vesel ne bil,
Ker ima žago ino malin,
Pa celih sedem desetih!"

"Gospod Bog je po-te poslal,
Da bodiš rajtengo dajal,
Ker si prevel'ke merice jural!"

"V hiši imam devet otrok
Le vzemi je, pa pojdi z njim!"
"Bog pa le noče drugga imet,
Kot tebe, mladga malnarja."

"V hiši imam mlado ženo,
"Le vzemi jo, pa pojdi z njo!"
"Bog pa le noče drugga imet,
Kot tebe, mladga malnarja."

Malnar popade jethovink,
Napel je ven to greško smrt.
Smrt pa j' nazaj pokukala,
Jer malnarju požugala:
"Oj čakaj, čakaj, malnar ti,
Ti boš pa lejal leti dan,
Da boš se provil smrti sam!"

Malnarja glavca zaboli
Le dol na postljo položi.
Malnar je lejal let in dan,
Je provil rad se smrti sam.
Poljanski.

X

19. Devički stan.

2356

Rada bi v kloosteršla,
Pa vje prepozno je.
Imam zadržati let
Jedno manj, R' trideset.
Kpila bom črni flor,
Da ga nočila bom.
Le ne bo flor zadržat!
Jela bom kuto nošt!

20
Kluta nosila bom,
Boža častila bom.

Jezus 'ma prostani zlat,
Meni ga hoče dat!

Jezus 'ma venček lep,
Da me najlepši svet.

Venček je vže spleten,
V vrhu je pozlačen.

Venček se vže svetli,
V nebu pa hu gori.

Lep je deviški stan,
'Zvolil ga j' Jezus sam.

Kdor ta stan prav drži,
Srce ga ne boli.

Kdor ga pa ne drži,
Ta pa v peklu gori!

~~21.~~ Zdravljica

6752

Opeljali so furmani
Tri sodčke zlatga vinca,

U klance pa
Najprej nij ali,

Her upesala Krvinca.

Prupesli so konjčke tri

Oj pij ga, pij ga

Francet (N. N.) ti

Hi, hi, bistu gor, ti hot! - ě, ě, ě! -

~~21.~~ Jutranjica. 27

Bož' iščen, zahvaljen veini Bog

Da to denašnje jutro,

Da zdravi smo dočakali

In nijmo v večnost moralaj;

Zato Boga hvalimo, molimo!

Vzraku drobne ptičce pevajo,

Predus se dan napoči;

Svarnika svojga hvalijo,

Lep zgled nam spetjem dajejo,

Da bi ga mi hvalili, molili!

Dan vže zgodaj oneznarji zvoné,

Da spanja nas budišo,

Da bi mi hitro ustajali,

Božu čast, hvalo dajali,

Zato denašnje jutro, o jutro!

Ustani hitro hišni gospodar,

Družino svojo vzbudi;

Loetrojni venec moli rad,

Da to dobil boš lep za klad

Da sojs uboga dušo, o dušo!

Prož ustanite mladi vi ljudje,

Dečaki in deklici,

Nocoj to noč premislite,

Božu k časti se spali ste,

Značiti drevi umerjete, umerjete!

²⁶
Če ste pa žalili Kaj Boga,
Pokoro hitro storite,
Znabiti drevi umrjete;
Če od pregreh ne nehate,
Kaj bo ga vaše duše? o duše!?

Lorski:

X 2. Smrt.

Snoči ob jednadestj uri
Nekaj trkalo je na duri:
Mlado dekle! si doma?
Reče smrt ino trklja.

Mamica so močno zavpili,
Ker so me srčno ljubili:

"Oj, spaljuba moja hči,
Nečna luč naj ti gori!"

So zdravniki k men' hodili,
Zdravje so mi obljubili;
Pa to mi ne pomaga nič,
Moji dnevi so ože preč.

Ko me boste na pare d'jali,
Sveti križ mi v roke dali:
Však naj me g'vodo' Propi?
"Boj naj dušo poroši!"

Bratci, sestri in vsi drugi,
Zdaj le tu v mrtvaški trbegi
Nam podam murglo roko,
Preds grem v črnó zemljo...

23. Moj dom (umetna) - 29
V dolinci prijazni je Gubi moj dom,
Od njega podal se nikol' več ne bom.
Domači prijatli so milga srca,
Ljubezen, zvestoba prebiva doma.
Pod lipo domačo najrajše sedim,
V domačem veselji najslajše živim.
Ker rozice domače najlepše cveto',
In tički domači najljubše pojo.
Da v grobu domačem, ko smrti zagospim,
Bi v miru počival, to zdaj si želim.
Simence.

Umetna 24. Janko.

nesem abtje v jana I.

"Hoj junaci, vsi na nože!
Naj pripravite si ostroge,
Brutke sablje opasite,
Biste konje zajasite!
Zdaj mi idemo na polje vojno,
Idemo na polje vojno.
V boj nas kliče Herbart slovoniz,
V brambo veri pravostluoni.
V turiko idemo dežel,
Kjer za selom stoji selo;
Kjer blišče se mesta bela,
Lopa je dežela cela."

Tako čvrsti Janko pravi;
Hrabri vitez se pristavi:
"Mnoga, dolga, težka beta
Je težjala tujca pete
Te ravnine i doline —
Vše na svetu jenkrat mine.
Vže smo Turka zapodili,
Zdaj mi bomo povrnilo,
Kar nam storil prej je škoda,
Vše nesreče i nezgode.

II.

Zdaj junaci se zberejo,
Fu v Turčijo se vderijo.
Vše nij videt' belga sela,
Pusta je dožela veta.
Plam se proti nebu driga,
Herbart grade se gaziga.
Trumo usuzanih oprasti,
Al' se vedno jih je dosti,
Ki želijo rešen' biti,
V domovino se vrniti.
Turška vojska približuje
Se; jenantom napoščuje
Herbart vedno neustrahjivi:
"Nič ne bodite plašljivi.
Atko Bog da ino sreča,
Masa zmaga tim bo večja,
Kolikor večo njih število.

31
Miklar nij še prekanilo
Mpanje v pomoč od zgoraj,
Tudi mi molimo toraj.
Vsi na tla so pokleknilij,
Srčno zmaga so prosili.
Turci adaj se pridrotijo,
Na Kristjane navalijo.
Strašno možlem "Alla" viče,
Al' Kristjan iz srca kliče:
"Jezu, Kriste i Marije!"
Strašna se začne morija.
Bijejo se kakor ljutij
So planjavi vsej posuti,
I truple mrtvik, umirajšočih,
Svojo dušo izdihajšočih.
Al' Kristjanov nij obilo —
Grozno Turkov je število.
Malej trumi moč smaga,
Dvije Turck viče: "Zmaga!"
So Kristjani obrnili,
So v branoten beg spustili.

III.

Janko stal je kakor skala;
Brez preneha napadala
Močna turška ga je sila,
Ali nij ga ugonobila.
Pavla vže je polovica,
Kot ob žetvi snopje žnjica,
Tako meče smrt junake.

32
Bratrc ~~so~~ skor i tako jake.
Ko je vojska pobegnila i vse
In bojisce zapustila,
Vidi Janko, da na polji
Bojnem sam je kraj okoli,
In junakom svojim reče:
"Bahati naj Turk se neče,
Da dobil nas žive v pest je.
Le za manoj, kdor mi je zvest je!"
To izrekai mečem mahne
In jen Turck dušo izdahne.
Dolgo se so se brili,
Dobata Turkov pomorili
Vsi so slednjic popadali
In za dom živenje dali.
Od puščice rujen tudi
Se omamljen Janko zgrudi.
Vojska Turcka dalj drvila,
Nče nij za-nje se zmenila.

IV.

Nekdo tam po polji hodi,
Moj mlučji dekle blodi.
"To so toraj bratje moji,
Ki leže tu v krvi svoji."
Milim glasom postlej pravi:
"Jen li kdo se žio ov davi?
AK' močre, pomagalo
Bo se, kolkor se bo dalo."

33
Nezavednost zapustila
Janka je ože rda onaj bila.
Kot to slisi, glavso dvigne
In iz srca milo zdihne:
"AK' Kristjan si, oh usmili,
Se me reveža v tej sili."
"Jaz sem sužnja Hasan-bega,
Gospodarja kraja tega.
So iz Kranjskega odgnali
Me, in tukaj sem prodali.
Holikor moč bo pomagala,
Bočem vam na strani stala." "
Ko pa Janko zdaj progleda
Ino vidi lica blede,
Vidi tudi lakko rano,
Od puščice mu zavdano;
Vidi, da le kri je izgubil
In omotjen se je zgrudil.
Rano opere, kri ustavi,
Zraven dekle se dostavi:
"Jaz ne morem vas skrivati,
Turkov besnih varovati.
Blizo tukaj samostan je,
V njem so dobri frančiškane.
Si vas badejo skrivali,
Dokler boste okrevali."
V samostan ga dekle spravi,
Pred odhodom mu še pravi:

34
" Boste se domov vrnili,
Le prostosti veselili,
Nikdar me ne pozabite,
Me iz suznosti resite! "
Rece in otide deva.

V.

Janko vedno bolj okreva.
Zvesto strežejo meniti;
Mu v mirnej selci tihi.
Predno tretji mesec mine,
Zopet gleda domovine
Devno polje, mile gaje.
Srčna radost ga navdaja,
Ko svoj stromi grad zagleda;
Al' zastane mu beseda,
Staro mater ko objame.
Siva mati jokati jame,
Sina gleda, soljubuje,
Imeja se, ga izprašuje,
Vendar časa mu ne pusti,
Da besedo le izusti,
Prva radost ko jenjuje,
Mati sina izprašuje.
" Pravi mi o hudem boji,
Pravi o resitvi svoji!
So prinesli poročilo,
Da mej njimi te nij bilo,

35
Ko po boji so se zbrali,
Da domu bi se povali. "
" " Lač sem pavel, v hudem boji,
Ladli hrabri klapci moji. " "
Zdaj po vrsti jej razlaga,
Kaka bla je turkov zmaga,
Kak' vt omotjen sam se zgrudi;
Drugi dan se spet probudi;
Kak' ga dekle je resila,
Franciskanom ga zročila.
" Ko že vse jej razstene,
S to besedo lepo sklene:
" Dekle moram jaz resiti,
In iz suznost' odkupiti;
Maj velja, kakoli hoče,
Ako mi je le mogoče.

VI.

Mesec dnij še nij minilo,
Dekle je vže pristo bilo.
Ko se Janku zatvaljuje,
Stara mat' jej beseduje:
" Kak se zoveš, dekle moje,
Imaš li še starše svoje? "
" " Lalko so me takrat zvali,
Ko pri kustu me držali.
Davno mati mi je umrla,
Turoška sila je pridrla,

26
Oč, brate pomorila,
Vse je drugo uganobila,
Mene samo pa rajela
Ju me v zuznost je odoela.
Nijmam zdaj se kam podati,
Pri vas htela bi ostati;
Zvesto bodem vam služila,
Da nekoliko povsnila
Bom, kar za-me ste stvorili,
Ker ste suzno me vidili. " "
Na to Janko: "Tu ostala
Ju čez grad boš gospodvala.
Hočeš li mi roko dati,
Zvesta žena mi postati?"
" " Vidite me uboga siroto,
Kje dobila bodem do to? " "
" Haj je dota Kornia mari?
Dobro srce ne prevari.
Dobro srce s' pokazala -
Al' boš žena mi postala? "
Deva mu podala roko,
Kmalu so imel poroko.
Dolgo, srečno sta živela,
Srečno v sveti raj vospela.
Njuni vnuki so izmrli,
Turki pa njih grad podrli.

37
Grad je pušta razvalina,
Mihče se ga ne spominja.
Le v naroda ustih glasi
Se povest o saunem časi.

~~5.~~ Zdravljica pri pivu.

Trč! trč! trč!
Poln je se vrč,
Trč! trč! trč!
Loj ga ima še več;
Naj smo vi še mladi,
Pijemo ga radi S Kupice.

5647

Trč! (3krat)
Pijmo ga po več,
Trč! (3krat)
Naj ga je še več;
Kleti je se slajši,
K' ga orkamo trud' rajši.
S Kupice.

Trč! (2krat)
Zmir je poln svoj vrč,
Trč! (tri krat)
Nj premlat' dekleč!
Lej, da si najzalsi;
Haj ne pijes' rajši.
S Kupice.

38 Trč, (3 krat)
Ob moj pólax vrc,
Trč, (3 krat)
Vaj si zal fantec;
Jakec (N. N.) je najmlajši,
Tije ga najrajši

S Kupice

na žaljevanje pesmi jeli za pravljicami!

1. Kako je bil hudobec tlačan.

Bil je grajščak, ki je pozval svoje kmete
na tlačo. Ko se dela potijo, pride, (tako
pravi pripovedka) hudobec ter sme neke,
mu ter tlačanu krah iz marke. Zvečer
pride hudobec v pekeli vidi Luciferja, kako
ose hudobne izpračuje, kako so podnevu
ljudi zapeljevali itd. Ko na našega
hudobca vrata pride, pravi: Smel sem
bil nekemu kmetu na tlači krah,
kojega si je pritranil za južino mene,
da bo klet i se pridruval. Pa mi no je
rekel: "Vaj se zgodi volja božja, gotovo
je bil kdo drugi bolj potreben." "Ouel"
ga klič Lucifer - "ne veš ti, da je kmet
se v nesreči pobojen, v sreči pa osvaben.
La razen greš jutri mesto kmeta na tlačo. Tu
hudobec je prišel drugo jutro h kmetu v
berabliki obleki ter se mu ponudil za
namestnika pri tlači. Kmet ga rad
pusti. Ko pride tja, so ravno želi in

hudobec reče vsem iti domov. Ldaj pride
gosp. grajščak i vidi samo tega na njivi.
(Izpromenil se je bil o kmetu, kojega je nado,
mestoval.) Mirno mu razodene hudobec, da
on je vse druge poslal domov. Ldaj za;
šne žeti i kmetu je vse pojeto. Na jednom
kmetu je žel, na drugem se je pa vže žito
majalo. Grajščak mu da za plačilo sno,
povja, kolikna ga more nesti. Hudobec
začne metati snope na ramo in kmetu
je vsa njiva prazna. Da bi mu vraga
ne odnesel, izpušti grajščak divje ga
bika za njim. Brik garijove, ter poloti
za hudobcem, ta se obrne, prima bika
za rep, vrže ga na ramo in koraka dalje.
Prisedi do kmetovega doma, povrne kmetu
ga krah, kojega mu je bil snedel, ter
mu podari snopovje i bika. Potem prišli
še grajščaka, kmeta oprostiti tlače angije
mu, da bo grad podrl. Kmet pa je postal
prevzetan i prišel je slednjič v pekeli.

2. Smrt-otroga.

V samotnem kraju, oddaljenem od sloveskih
bivališč porodi pod nilim nebom cigar,
ska mati dete. Početova prva skrb je,
kristiti ga po kroščanskim obredih. A
kje bode dobil otroga, hotelo držati
njegovega otroka pri krotu!?

40
gore od vasi do vasi usmiljene ženske
botre svojemu otroku. A vse zastoj! Ma,
posled sreča belo-oblečeno žensko, katera
ga prijazno nagovori: "Mož, kaj ste tako
žalostni?" "Kaj bi ne bil?" reče cigan.
"moja žena je porodila sinka a nijma
ga človeka, ki bi mi ga hotel nesti k
Krstu." V tem trenotku se bela žena -
smrt ponudi za botro.

Po opkejši stopata smrt i cigan
k novorojenemu detetu. Botra ga povije
v plenicice ter ga nese krst v bližnjo cerkev.

Po opravljenem obredu prinese botra naraj
kričnega furčka. Nče cigan se botri iskro

no zahvaljuje, ob jednem se pa tudi opravi

vičuje, ker nij napravil potrinje, ma,

prosi jo pa vendar, naj gre z njim v gostilno

kjer jej hoče v zahvalo kupiti sladkega

vinca. Botra se dá pregovoriti i kmalu

zavživata v hladnej senci sladno kaplja

co. Sodček kmalu izpraznita, a cigan

se spomni, da botra njegovega furčka
ka je smrt. Izmisli se tedaj zlijaco.

Da potlača namreč smrt v prazno posodo

luknjo prav tvrdno zamasa, da smrt

nihakor ne more iz sodčka, ter ga

vrže se smrtjo vred v bližnjo see.

41
Lapeta žaluje bleda smrt leto in dan.
Nikoli ne umrje, a ljudj se je vže
toliko namnožilo, da ne morejo
več izhajati iz živjem. Cez dolgo se
je se-le usmili mimogredoc po,
potnik ne vedoc, kom ima opravi
viti. Tojotna smrt mori i kolje, da
nadomesti, kar je bila obžajpava
zamudila i ciganov furček bil jej
je prva žrtva.

J. Lisar.

3. Kedo je modreji?

Sv. Sembilga. — Tako se glasi narodna pri-

povedka — je bila Salomonova sestra.

Hotela je bila modra, kakor je moder

brat. Kaj stori tedaj? Po noči odreže

bratu šopček las raz glavo i je vplote

mej svoje las. Tako postane naj

modreja ženska.

Ma to se pa ona dva večkrat pre-

pirata mej sabaj, Kedo je modreji.

Sembilga prinese nedeja dne bratu dva

venca, enega iz svojih svetlic, drugega

pa iz suhih, a tako umetno narejene

ga, da bi ju navadni človek ne ločil.

Tudi Salomon ne vé gotovo, kateri venec

je suh i kateri svež. Uba nese tedaj

in ju postavi pred ulujak.

42
Četela kmalu obide na svežih avstrialcah
Salomon vzame venec in ga pokaze
sestri; na njeno vprašanje jej pa
~~odgovori~~ razloži, kako ga je iz
poznal.

„Moder si se — reče Sembilja —
vendar te vže živali uče modrosti.“

A. K.

43
~~X~~ Čuden mož.

Lepo pesen čim zapet
Od starega moka,
Ki petdesetih letih bil,
Nikol pri spovedi nij bil.

V cerkev rad, nij hodil
Doma tudi, nij rad, molil,
Je se delal vsake vrste greh,
Jmel ga je ga smeh.

Lo cesti je on hojeval
In romarje srečeval:

„Nj romarji, kje ste pa bili?“

„Na Primski gori vsi.“

Nkol, se je zasutnil,
Na Primsko goro smutnil,
Pobleknil je pred vel'k' stacijon,
Pred lep' Marijin' stran.

Lo se mi je zasutnil,

Na Primsko goro smutnil;

Telle so mi iz o'ij solje,
Kot dež od neba gre.

44
Pa pride zdaj jen mlad, spoo'dnik,
Prav čisto ga 'spoo'e,
Ja ga je se pomasal, bil,
Ke je kdaj clovek bil.
zap. F. Lesar

~~X~~ Zadovoljni kmet,
Veselo je tu na deželi,
Moj namok na trati stoji.
Okoli so grice zeleni,
V srce me to veselji.

Re zjutraj na pros pregledam,
Le zmislim na svojga Boga.
& hvaležno pomolim i' zahnuem,
Da tolko mi dobrega da.

Pa potem se pa k delu pripravim,
Ki ga mi odkazuje moj stan.
Kuceer se Bogu spet zahvalim,
Da varoval me je ovek dan.

Zemljees nam solnce razsvetli
Ogresa jo krag in okrag.
Kar, keno je novc na tem sveti!
Ah, kudi zahvaljen naj Bog!

45
Slavcek mi v zemu prepeva,
& Pitkanček se v zraku glasi.
Zabica na orbi odmeva,
Ja kosik is host' žvrgoli.

Res grenko je večkrat življenje,
Pa nič me porajtaj, moj brat!
V mebesih te čaka veselje,
N, naj bi ga ozival jenkraj!
zap. Lovčan.

~~X~~ Slovo. dod. B. 31

Leva Gubezujiva,
Ti mi nijai Kriva,
Ja jaz moram bit' vojak.
Skupaj sva živela,
Sreča sva imela,
Zdaj pa je ne bova več.

Tvoje pridne roke
Naj skobi za otroke.
Kdaj mi je ne bodo več.

Tam v zelenji gricov
Je fantov kakor tičov,
Zmiraj se v najkrajšo.

Kroglje vje budijo,
fantje smrt storijo;
Tudi jaz morem bit' mrtev.
zap. F. Lesar.

2. ~~Stajski~~ tekavec. L. 46
V Stajah je tekavec bil,
K' je rad na jago avil;
Druška nij nikol strelil
Kot Kuzlo pod podom.

Kuzla presaj obleži
Tamkaj pod stanico;
Jager na ves glas zakriči:
"Ustrelil sem lisico!"

Da compete jo prijel,
V hriso jo je vlekel;
Gor na mizo jo je del,
Da b' jo s koro vlekel.

Stara mu prinese moč,
Da bi jo odrle;
"Zdaj nam plačala boš,
Zakaj s' kokosi žula."

Prez sredo jo preparata,
Tisto gredo moko;
Kri pa dobro varivata,
Da bo farbal brdo.

Jetra, pljuca in srce
Veneta v Rojico;
Drob na drobno sekata,
Da bo za v potico.

Ho potico sprečeta,
V firtah' je zavila,
Gor na goro teceta,
Da b' se z njo mastila.

Tarih spasov se nij bilo,
Lahko bi se reklo;
Da b' se Kuzelno meso
Gori v Stajah peklo.

zap. Hrvaški.

30. Lisica z petelin
Leži, leži stežičica,
Da njej teče lisčičica.

962

Jo preča mladi petelin,
"Kam gredo ti mlad petelin?"

"Jaz grem tje doli v doljno vas,
K' svojim cibkam jare kam v vas."
"Pokaži mi ljubi petelin,
Kak' v vas' vasi kari spijo."

Petelin vzbigne gor nogo
In vtakne pod perut' glavo.

Lisica ga je zgrabila,
Pod prejo ga je spravila.
Zahvalim te, o peeni Bog,
Ker si mi dal, tak' dober mal.

48
Komaj lisica izgovori,
Petelin vže na breg sedi.
Pokaj mi ljubi petelin,
Kak' v vaš' vasi kme spijs.

Pis me lisica strikrat v r-
jaz sem vže svojih spaso sit.

Lisica je postajala,
Z debelim repkom mahala.

zap. A. Lobeč.

4. Trije junaki.

Nekje so bili trije prav močni i juna-
ški močje. Prvem, so rekli ljudje
Smrekar, ker je smreke pulil, drugemu
Hribar, ker je & hribe podiral. Tretji
pa je bil Kovac, ki je imel sto centov
težko palico, Kojo je pri sprehodu ra-
bil. Bili so ti trije najmočnejši v on-
okolici. Bil je pa nekje en grad, v
kojem je - kakor so ljudje govorili -
strasilo. Ko ti trije junaki to iz-
vedo, se pogovori, da bodo šli strah
iz grada izgnat. Vsaj nam nič
ne more, si mislijo, pesti imamo
i zraven tega se močne. Sklenejo, da
bode prvo noč Smrekar sel

49
vžt gledat v grad, kaj da je, i
strahni podit. Ko se je zmočilo,
je bil Smrekar vže gradn. Ker
nij domoi nič večerjal in je bil
vsled tega vže lačen, si kuhar
juho za večerjo. Nekaj časa čaka
tam pri ognjišču i gleda v peč,
kako kaj gori, i če bo kmalu juha
kuhana. Ker se - privali stara,
debela baba k njemu v kuhinjo i
ga poprosi malo juhe. Smrekarju
se žena nasmili; zato vzame stakl-
skledico i skledajaka i da ženi
malo jedi. Drugo pribnani za-
se. Žena vzame, a kaj iz rok izpušti,
da pade skledica z juho na tla,
da se ubije. Smrekar hoti črepinje
odstraniti, jih pobere. Pa ko se govi-
tal pripogne, ga baba zgrabi za lasé i
ga tako gnabi, da v nezavestnosti obli-
ga. Baba na to ostide v svoji bivatišči. Kri-
go jutro se izprobudi, i ves žalosten i
potoč kreva domov, ter pripoveduje
sti, kaj se mu je pripetilo. Hribar
se mu posmekuje i ga zaničuje, da se
je dal pretepeti. Moč se pol približa i
vrata pride na Hribarja, da ima
v grad iti. Ta gré, in ravno to se
mu pripeti ko Smrekarju. Kovac
oba zaničuje i jima reče: „Sleve x